

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Stortingets kommunal- og forvaltningskomité

Deres ref

Vår ref

Dato

20/8266-6

2. november 2020

Svar på anmodning om innspill til representantforslag om rettslige konsekvenser for velferdsprofittører ved lov- eller kontraktsbrudd

Jeg viser til brev av 7. oktober 2020 der kommunal- og forvaltningskomiteen oversendte representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes til Kommunal- og moderniseringsdepartementet med anmodning om innspill. Saken ble oversendt Nærings- og fiskeridepartementet 15. oktober 2020 for besvarelse. Kommunal- og forvaltningskomiteen har i etterkant bedt om at innspill sendes innen 2. november 2020.

Representantforslaget omhandler rettslige konsekvenser for velferdsprofittører ved regel- eller kontraktsbrudd, og er som følger:

- 1. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som sikrer det offentlige lovpålagt forkjøpsrett til eiendommer regulert til drift av offentlig finansierte velferdstjenester.*
- 2. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til mulige konsekvenser som kan følge av brudd på lov- og kontraktsforhold med det offentlige. I den forbindelse bes regjeringen vurdere adgang til illeggelse av bøter tilsvarende en andel av virksomhetens omsetning og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.*
- 3. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til mulige rettslige konsekvenser for eiere av kommersielle barnehager eller andre som medvirker til å omgå kommunal, fylkeskommunal, statlig eller annen forkjøpsrett.*

Vurdering av forslaget

Representantforslaget har sin bakgrunn blant annet i regjeringens forslag til endringer i barnehageloven, og saker i Klassekampen om at salg av barnehager. Til tross for at det i flere tilfeller forelå klausuler om forkjøpsrett for kommunen ved salg av eiendommene, ble ikke kommunen orientert om salgene.

Det brukes i dag private aktører til å levere flere typer velferdstjenester, og regjeringen vurderer at bruk av private aktører kan være et godt virkemiddel for å få mer velferd for hver krone brukt. Regjeringen er opptatt av at det skal tilbys velferdstjenester på en måte som bidrar til samfunnsøkonomisk effektiv ressursbruk. Dette er fastsatt som en del av mandatet til Velferdstjenesteutvalget, et offentlig utvalg som kartlegger pengestrømmer i offentlige finansierte velferdstjenester.

Velferdstjenesteutvalget skal foreslå tiltak som bidrar til at offentlige midler i størst mulig grad går til produksjon av faktisk velferd. Utvalget skal levere sin rapport i desember i år. Rapporten forventes å være et godt grunnlag for å vurdere ytterligere tiltak omkring offentlig finansierte velferdstjenester, inkludert barnehager, som er utgangspunktet for representantens forslag, selv om forslaget også viser til eksempler fra andre velferdstjenester.

Representanten viser til saker fra Klassekampen om at det har vært en økning i salg av barnehager eller utskillelse og salg av eiendommer hvor det drives barnehagevirksomhet. Barnehageforliket fra 2003 førte til en storstilt utbygging av barnehager, full barnehagedekning og en bedre hverdag for landets småbarnsfamilier. Dette har ført til at barnehagesektoren i dag består av ulike virksomheter; både offentlige, kommersielle og ideelle, med ulike størrelser, organisering og pedagogisk profil. De senere årene har det vært en fremvekst av større selskaper som eier en rekke barnehager.

Flere kommuner solgte eiendommer til lavere priser enn markedspris som ledd i å nå målet om full barnehagedekning. Enkelte kommuner satt forkjøpsrett ved videresalg av eiendommen som betingelse for salget. Det ligger innenfor kommunens styringsrett å beslutte om det skal stilles slike betingelser i eiendomsoverdragelser.

Representanten foreslår en lovpålagt forkjøpsrett til eiendommer regulert til drift av offentlig finansierte velferdstjenester. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for at kommunene har gode rammer for å utføre sine oppgaver, inkludert der private aktører benyttes til å levere offentlig finansierte velferdstjenester. Regjeringen er imidlertid også opptatt av at det skal være et tilstrekkelig rom for det kommunale selvstyret. Dette er vesentlig for at tjenester kan tilpasses lokale behov. Dette inkluderer blant annet hvilke kontrakter kommunen ser det som hensiktsmessig å inngå, og hvilke betingelser kommunen ser behov for.

Representanten foreslår en adgang til å legge bøter ved brudd på lov- eller kontraktsforhold tilsvarende en andel av virksomhetens omsetning. Sektorlovgivningen regulerer sanksjoner ved eventuelle lovbrudd, og de kontrakter som kommunen inngår, regulerer sanksjoner for eventuelle kontraktsbrudd. Vi har ikke tradisjon i Norge for å bruke høye tvangsmulker som administrative reaksjoner. Normalt gir tilsynsmyndighetene i Norge krav om retting av de forholdene som er i strid med regelverket, og de private aktørene blir fulgt opp av tilsynsmyndigheten. Hensikten med dette er å sikre at aktørene leverer tjenesten i tråd med krav som stilles i regelverk eller kontrakt.

Representanten mener at regjeringen skal legge frem forslag til mulige rettslige konsekvenser for eiere av kommersielle barnehager eller andre som medvirker til å omgå offentlig forkjøpsrett. Til dette vil jeg vise til den alminnelige kontraktsrett, og at brudd på kontrakter kan håndheves i tråd med de sanksjoner som eventuelt er fastsatt i kontrakten, eller gjennom rettssystemet dersom det er behov for det. Jeg vil presisere at det er kommunen som må følge opp de kontrakter som inngås med private aktører, inkludert at eventuelle betingelser i kontrakter blir overholdt.

Jeg kan for øvrig orientere om at Kunnskapsdepartementet blant annet har sendt på høring et forslag til regulering om meldeplikt ved salg og andre restruktureringer av virksomhet som driver godkjent barnehagedrift. En slik bestemmelse vil gi barnehagen plikt til å varsle tilsynsmyndigheten og kommunen ved salg og andre betydelige restruktureringer av virksomheten sin. Hensikten er å gi tilsynsmyndigheten og kommunen bedre kontroll med de private barnehagene. Det vil også gi tilsynsmyndigheten bedre mulighet til å undersøke slike omstruktureringer nærmere dersom det er forhold som gir grunn lag for dette.

Med hilsen

Iselin Nybø